

TORONTÁI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	480 K
Félévre	240 K
Negyedévre	120 K
Egy óra	40 K

Egyes szám ára 2 korona.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felolós szerkesztő: Dr. MARA JENŐ.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL

Obilityeva (Zápolya)-u. 1. Telefonszám 88.

MEGJELENIK MINDENNAP, VASÁR-
ES ÜNNEPNAPOK KIVÉTELEVEL.

Veliki Beeskerek, 1920.

XLIX. évfolyam, 177. szám.

Vasárnap, 1920 augusztus 15.

Óriási szenzáció

készül a világ számára — írja a „Temps“, jól értesülve a leghitelesebb körökből, — azon esetre, ha Németország megmozdulna, az ententenak Lengyelország megmentésére irányuló és német földön keresztül történő segélyakciója ellen. Ez esetben, kedveskedik tovább a „Temps“ a szövetségesek akciója óriási szenzációt fog kelteni világszerte, mert az entente nem a Visztula, hanem a Rajna partján fogja megvédeni Lengyelországot! Igaza van a „Temps“-nek: ez valóban óriási szenzáció! Annyival is inkább, mert nem egészen világos nekünk, szegény, laikus polgároknak, akik édes keveset értünk a stratégiához, de a — logikához igen!

Már most mit kell értenünk a „Temps“ eme kijelentése alatt?!

Szóval: ha Németország nem engedné a francia és angol haderőt a területén Oroszország ellen felvonultatni, úgy az entente Németországnak akarja előbb „ellátni a baját“. Ezt értjük. De most már azt nem értjük, hogy miképpen lenne ezáltal megsegítve és megvédve Lengyelország és — feltartóztatva a szovjet előnyomulás! Mert csak nem gondolják a szövetségesek, hogy amialatt ők Németországgal „elbánnak“, addig a tekintélyes és mindenre felkészült és a hadigyakorlatból ugyszólván ki sem zökkent orosz haderő tétlenül álljon a lengyel földön és ne rohanjon azonnal a németek segítségére, s akkor: Lengyelország, szegény átmeneti Lengyelország, a két veszekedő között mégis csak elvárzik. Ha pedig az oroszok a németekkel egyesülhetnek, akkor meg tényleg itt lesz a világ szenzációja, mert ebből a Rajna-partján kifejlődhető orosz-német-francia-angol frontból megint olyan rettenetes harc keletkezhetik, amely talán felül fog mulni minden eddigi háborus borzalmat. És bizony ennek a harenak minden józan eszű ember csak a legrosszabbat jósolhatja. Ebből egy második catalaunumi ütközet lehet, ahol az összes harcoló felek eredmény nélkül fognak ottpusztulni. És bármelyik félnek is egy esetleges győzelme, csakis relativ győzelem lehet.

Hát valahogyan még sem egészen jó lesz azt a rajnai frontot megcsinálni és ne ott, hanem inkább máshol elintézni az orosz-lengyel kérdést és a most a levegőben lógó, újból kitörhető, általános európai konfliktust. Van erre más mód is. Az erkölcsi és igazságbeli felkészültségben rejlő erő a békes, tanácskozó zöld asztalnál is éppoly, sőt nyomatékosabb lehet, mint a legborzalmosabb harci eszközök, amelyek néha visszafelé is sühetnek.

Lengyelországot nem a Visztulánál, hanem a Rajnánál fogják megvédeni.

Csapatösszevonások a Rajna partján. — Varsó kapui előtt áll a harc.

Páris. Francia lapjelentések szerint a Rajna jobbpartján fekvő városokban a szövetségesek részéről nagy csapatösszevonást hajtanak végre. A párisi német delegáció vezetője megkérdezte Millerandot, hogy a Lengyelország elleni segítséget Franciaország okvetlenül Németországon át kívánja-e átvezetni. Millerand válasza még nem ismeretes, de a csapatösszevonások háborítatlanul folynak tovább. Jól értesült körökből azt állítják, hogy a szövetségesek segélyakciója meglepetéseket fog hozni a gész Európának, de viszont még nagyobb meglepetésszámba mehetnek a berlini események. A „Temps“ írja: Ha Németország megmozdulna, a szövetségesek egy óriási akcióval felelnek. Mi Lengyelországot nem a Visztulánál fogjuk megvédeni, hanem a Rajnánál! A „Temps“ ezt a nagyfontosságú kijelentését mindenfelé nagy szenzációval fogadták. (V. t. ü.)

Páris. A szövetséges csapatok nagy számban vonulnak a német határ felé. (V. t. ü.)

Wien. A bolsevista csapatok Varsó körül nagy csapatösszevonást rendeltek el arra a esetre, ha a minszki béketárgyalások nem vezetnének eredményre. A tárgyalások meghiusulása esetén Varsó kapui előtt óriási harc fog lezajlani.

Varsó. Azok a hírek, mintha Varsóban szovjetek jöttek volna létre, nem felel meg a valóságnak.

Nauen. Az orosz vörös csapatok a Varsó—Glavna vasutvonalat átlépték és ezzel a ténnyel a lengyel csapatok északi szárnyát elvették a centrumtól.

Lyon. Lloyd George és Millerand közös tanácskozáson döntöttek a Lengyelországnak menő segítség módozatairól. E szerint Lengyelországba a szövetségesek egyelőre csak municiót küldhetnek, de csapatokat nem. (V. t. ü.)

Nauen. A orosz csapatok nyomása alatt a lengyel csapatok a déli fronton is visszavonulóban vannak. Lengyelország komoly ellenállásra már nem képes. (V. t. ü.)

Nauen. Az orosz csapatok egy Varsó elleni döntő támadásra készülnek. Az északi frontszakaszra 11 gyalogos divíziót és 3 lovas hadtestet dobtak, ami valószínűleg összefüggésben van a Varsó—Glavna vasutvonal áttörésének feladatával. A harc egészen a Visztuláig terjed és ha rövid

időn belül segítség nem érkezik, úgy Pozen is veszélyeztetve van. A német határon a lengyel elővédek visszavonultak. Varsó el-estét e hétre várják. Azt hiszik, a lengyelek nem hagyják lövetni a várost, hanem kiméletből úgy fogják földadni. (V. t. ü.)

Lyon. Az orosz-lengyel békedelegátusok szerdán találkoztak Minszkben, hogy a fegyverszünet és előzetes béke megkötéséről tárgyaljanak. A fegyverszünet csak az esetben jöhet létre, ha Oroszország elfogadja azokat a feltételeket, amelyek alapján a további tárgyalások folytathatók. Ezek Lengyelország területi épségének meghagyása és az ország politikai önállóságának biztosítása. Ha Oroszország e feltételeket nem garantálná, úgy a szövetségesek minden szükséges ellenintézkedést megtesznek. Ha Oroszország megmaradna rideg álláspontján, úgy Kamenjev és Krasin delegátusok is kénytelenek lennének munkavégezeten Londont elhagyni. (V. t. ü.)

A POLITIKA HIRE.

Beograd. A kormányválság még fennáll, de biztosnak vehető, hogy sikerül a új kormányt 2—3 napon belül megalkotani. (V. t. ü.)

A TÖRÖKÖK NEM IRTÁK ALÁ A BÉKÉT.

Páris. A török béke aláírásának utolsó pillanatában nehézségek merültek föl. Jugoszlávia ugyanis nem akarta elvállalni a török államadosságok egy részét, amelyek a Törökországtól elszakadó országrészt terhelik. Törökország pedig kijelentette, hogy addig nem írja alá a békét, amíg a hatalmak ezeket az államadosságokat el nem vállalják. (V. t. ü.)

BLOKÁD VAGY HÁBORU!

Koppenhága. Lloyd George és Millerand között a Lengyelországnak küldendő segítség kérdésében nézeteltérés merült föl. Lloyd George nem katonai beavatkozással, hanem tisztán blokáddal szeretné Oroszországot izolálni, míg Millerand és Foch marsall a katonai beavatkozás mellett kardoskodnak. (V. t. ü.)

A munkások a háboru ellen.

A francia-angol és német munkások szolidárisak. — Háboru esetén 19 államban általános sztrájk lesz

N a u e n. A Spartakusok lapja újból felhívást intéz a munkássághoz. Abban az esetben, ha Németország semlegességét megsérténék azzal, hogy csapatokat és municiót szállítanak német területen át, úgy a munkásság azonnal szüntesse be a munkát és ha kell, fegyveresen lépjen föl.

N a u e n. A francia és angol munkásszövetségek közt egyezség jött létre arra az esetre, ha az Oroszország elleni akció

nyílt harcá lenne. A munkásszövetségek 19 államban megtették minden előkészületet az általános sztrájk proklamálására. A „Vorwärts“ jelentése szerint a német munkásság az angol munkásszövetségtől azt a hírt kapta, hogy az esetben, ha Anglia beavatkozik az orosz-lengyel háboruba, úgy az Angliában szállításra kész municiót a munkásság nem fogja engedni behajózni. (V. t. ü.)

FOCH OROSZ HADITERVE.

Berlin. A berlini lapok közlik Foch marsall Oroszország elleni haditervét, a mely indiskréció folytán napfényre került. E terv szerint Anglia és Olaszország csak pénzzel támogatják az akciót, míg a katonai erőt Franciaország és a többi kis állam adná. Franciaország 400 ezer emberrel megy ki a frontra. És pedig 200 ezret Danzigon át küld a népszavazás alá eső területre, 150 ezret Rigánál tesz partra és 50 ezer Wrangel tábornok segítségére megy Odesszába. Foch haditerve 50 ezer magyarról is tud, akiknek az északkeleti Kárpátok kijáróján kell támadólag fellépni Londoni jelentések szerint Lloyd George és Bonar Law a angol parlamentben kijelentették, hogy az angol kormánynak a magyar segítség nem kell.

KÖZÖS JEGYZÉK MAGYARORSZÁG LÉTSZÁMCSÖKKENTÉSÉÉRT.

W i e n. Politikai körök jelentése szerint Jugoszlávia, Csehország és Oláhország jegyzéket intéztek Magyarországhoz, a melyben felhívják Magyarországot, hogy hadseregének létszámát csökkentse le 30 ezer emberre, mert amíg ez a létszámsökkentés be nem következik, ők mint szomszédos államok szintén nem fegyverkezhetnek le.

Arcképek.

(Folytatás.)

Ezek azonban általánosságok. Mikor a béke gyakorlati részleteiről beszélünk, melyeket Franciaország hatalma és biztonsága érdekében szükségessé tartott, vissza kell pillantanunk a történelmi okokra, melyek az ő élete folyamán hatottak. A német-francia háboru előtt Francia- és Németország népessége körülbelül egyenlő volt; de a német szén, vas és hajózás gyermekkorát élte, Franciaország gazdasága messze felülmúlta. Sőt még Elzász-Lotharingia elvesztése után sem volt nagyobb különbség a két ország valódi lehetőségei között. Azonban a két háboru közé eső időszakban a viszonylagos helyzet teljesen megváltozott. 1914 körül Németország lakossága majdnem 70 százalékkal multa felül Franciaországét; egyike lett a világ legnagyobb iparos és kereskedő államainak; technikai ügyessége és a jövő gazdálkodás eszközei tekintetében páratlanul állott. Franciaországban ellenben a szaporodás megállt, vagy hanyatlott és gazdagság, valamint ennek termelése tekintetében más államokhoz viszonyítva komolyan elmaradt.

Ennélfogva, bár Franciaország győztesen került ki (ezúttal Anglia és Amerika segítségével) a jelen küzdelemből, jövő kilátásai nagyon szegényesek annak a szemében, aki az európai polgárháboru normális, vagy legálább is visszatérő jelenségnek tartja és aki meg van győződve, hogy a szervezett nagyhatalmak között támadó ezek a konfliktusok,

melyek kitöltötték az elmúlt századot, az elkövetkezőben is fel fognak éledni. Ha így látjuk a jövőt, akkor Európa története nem egyéb, mint örökös dijbirkózás, melynek ezt az összecsapását Franciaország nyerte meg, de ez az összecsapás egészen bizonyosan nem az utolsó. Franciaország és Clemenceau politikája logikus következménye annak a felfogásnak, mely szerint a régi rend nem változik, mert alapja az emberi természet, amely mindig egyforma; valamint megérthető ez a politika a Népek Ligájával összefüggő tanokkal szemben elfoglalt következetes szkepticizmusból is. Mert a nagylelkűség, a méltányos és egyenlő elbánás békéje, amely afféle „ideológiák“ra támaszkodik, mint az elnök tizenégy pontja, csak arra jó, hogy megrövidítse Németország talpraállásának idejét és hogy siettesse a napot, amelyen az megint Franciaország ellen lódíthatja nagyobb számú seregét, fölényes segédeszközeit és technikai készségét. Ezért van szükség a „garanciák“ra; és minden egyes újabb garancia, mely növelte Németország elkeseredését és az elkövetkező Revans valószínűségét, megint újabb garanciák halmazát tette szükségessé. Így, mihelyt ezt a felfogást elfogadják és a másikat elhárítják, elkerülhetetlen a Karthagói Béke szükségessége, melyet a pillanatnyi hatalmi tényezőknek egész terjedelemben ki kell kényszeríteni. Merr Clemenceau egyáltalán nem igyekezett azt a látszatot kelteni, mintha kötné őt a Tizenégy Pont és rábizta másokra, hogy kieszeljenek valamit, ami eloszlassa az Elnök aggodalmait vagy megmentse tekintélyét. Amennyire lehetett, Franciaország volt az,

Az egyéves gazdasági védkötelezettség Németországban.

Dr. Schücking tanár demokrata képviselő a német parlamentben az új véderő törvényének vitájánál koroszakalkotó javaslatot terjesztett be a parlamentnek, melyet az alábbiakban szó szerint közlünk.

A leszerelés egyoldalú elintézésével Németország nagy igazságtalanságot követnek el ellenfelei. Tőlünk az általános lefegyverzést követelik, míg ők továbbra is milliós nadseregeket tartanak készenlétben. (Ugy van.) Azt reméljük, hogy ez csak átmeneti állapot lesz. Senkisé tagadja azonban közlünk, hogy régi hadseregünknek az áldozatkészség, a hűség, az odaadás és a mély erkölcsi komolyság tulajdona volt. Csapataink egész Európában mindenütt egyforma bátorsággal és hősiességgel küzdöttek. Egy ilyen intézményről, amely annyira nagy tettet követett el nem szabadna a gyűlölködés és kicsinylés hangján beszélni. (Élénk tetszés.) Hiba folyton azt hangoztatni, hogy Poroszország volt az előidézője az általános védkötelezettségnek, mert hiszen az általános védkötelezettséget először a francia forradalomban rendelték el és Poroszország csak átvette. Az államok az élet alakulatai azonban és kötelesek polgáraik javait megőrizni. E kötelezőségük helyett az államok azonban 8 millió ember életét áldozták föl és ahelyett, hogy az emberiség javait megvédték volna, milliárdnyi értékeket megsemmisítettek. (Élénk helyeslés.) Az államok úgy viselkedtek, mint egy biztosító intézet, amely eleinte kis díjteteleket szedett, míg egyszerre egy százszázalékos uszoradítást követelt. Ha a népek élni akarnak, akkor legyenek óvatosak az ilyen intézményekkel, amelyeknek ilyen veszedelmes következményei lehetnek. (Élénk: nagyon jó!) Bizonyos nevelési eredménye volt az általános védkötelezettségnek. Hogy ezt az eredményt újra elérjük, azt az ajánlatot tesszük a kormánynak, hogy vezesse be az általános egy évi gazdasági szolgálati évet úgy a női mint a férfi ifjúság részére. Az ajánlat elfogadásától egy nagyon fontos politikai eredményt is várunk az egyénnek nagyobb, erősebb kapcsolatát az állammal. A parasztiúnak a jövőben is meg kell tanulnia, hogy nagyobb dolgok is vannak a világon, mint a honi rög. Kívánjuk a szociális közösségre való nevelést, amely épen egy demokrata államban elsőrangú fontossággal bír. Az ifjúság foglalkoztatására gondolunk a közlekedésben, bányászatban, gazdaságban. Emellett számba jöhetnek olyan munkák, amelyeket különben a rettenetes magas bérek miatt nem lehetne elvégezni. Emlékeztetem önöket arra, hogy

amely visszafelé igazította az órát és megsemmisítette mindazt, amit Németország fejlődése 1870 óta eredményezett. Területvesztés és más intézkedések által csökkentették lakóinak számát; de különösen a gazdasági rendszert, melyből új erőt merithetné, a vas-, szén- és közlekedésre épített hatalmas iparát kellett tönkretrombolni. Ha Franciaország csak részben is felveheti mindazt, amit Németország el ejteni kénytelen, akkor az európai hegemoniáért versenyző két fél között hosszú időre megszűnik az erők egyenlőtlensége.

Ez az eredete azoknak az egymásra halmozott rendelkezéseknek, melyek mind egy nagy-szerűen szervezett gazdasági rendszer tönkretételét célozzák és amelyek a következő fejletben kerülnek megvitatás alá.

Ilyen annak az aggastyánnak politikája, akinek legélénkebb benyomásai és legelevenebb elképzelései a multban és nem a jövőben gyökereznek. Az ő szemében csakis Franciaországról és Németországról van szó, nem pedig emberiségről és új rendért küzdő európai civilizációról. A háboru egészen más-kép hatolt az ő tudatába, mint a miénkbe és ő nem hiszi, nem reméli, hogy új kor küszöbén állunk.

Megtörténik az is, hogy nemcsak ideális kérdés képezi a vita tárgyát. Céлом az, hogy bebizonyítsam ebben a könyvben, hogy a Karthagói Béke nem jogos és a gyakorlatban nem is lehetséges. Az iskola, melyből származik, szem előtt tartja a gazdasági tényezőket, de számot vet a mélyebb gazdasági törekvésekkel is, melyek a jövőt fogják irányítani. Az órát nem lehet visszaigazítani. Az 1870-ik év Közép-

Németország sivatag részeinek egy jó részét szerzetesek tették termékenyvé, kemény munkával. Különös előnyöket várunk a női szolgálat-idő elrendelésétől. Különösen azt várjuk tőle, hogy a női társadalmat közelebb fogja hozni a való élet megismeréséhez. Azt várjuk tőle, hogy a munkásság és az értelmi osztály közötti szakadékot el fogja tüntetni, hiszen mindkét osztály egyformán fog dolgozni azon, hogy új kulturértékeket termeljenek az emberiségnek. Az egyévi szolgálati idő életmódja természetesen a lehető legegyszerűbb lesz. Karosszékeknek állnak majd rendelkezésükre, ha pld. egy mocsarat kell termő vidékké lecsapolni. Azt várjuk ettől a szolgálati évtől, hogy utat fog mutatni a természethez való visszatérésre és lelki értékeket fog nyújtani a mi nagyvárosi futalságunknak. (Tetszés.) Erre annál is inkább szükségünk van, mert Németországban sokkal több nagyváros van, mint a föld bármely országában. Az a célunk, hogy azok az értékek, amelyek az általános véd-kötelezettség eltörlése folytán veszendőbe mennek, új magasabbrendű értékekkel pótoljuk (Élünk tetszés.) Az általános szolgálati évtől a népünk kulturájának emelését is várjuk, mert összekötésbe hozzuk ezt az időt a népfőiskolával. Nemcsak munkára akarunk nevelni, hanem a szolgálati idő alatt az ifjuságnak módot adni egy nagyértékű tudás megszerzésére.

HIREK.

***

Házasság. Kecskeméthy Ferenc, a Veliki Beeskereki Ipar- és Kereskedelmi Bank r.-t. könyvelője 1920 augusztus hó 14-én d. u. 5 órakor vezeti oltár elé Nickel Micike kisasszonyt a helybeli róm. kath. plébánia-templomban.

Eljegyzés. Müller Jakab ur Györgyházáról eljegyezte özv. Klein Róza leányát, Lujzát, Vrsacen.

Művészestély a Kaszinóban. Ripka, Láng, Fischer ma este 9 órakor tartják meg művészestélyüket a Kaszinó nagytermében. A rendezőség pótlólag közli, hogy a program D. Kenese Hulda egy új klasszikus irányu kompozíciójával bővült, amelyet Láng Imre hegedűn fog előadni Ripka Imre zongorakiséréte mellett. Jegyek elővételben Mangoldnál.

Európiáját nem lehet újra megismerni, mert ezáltal olyan feszültséget hoznánk létre Európa szerkezetében, olyan emberi és szellemi erőket szabadítanánk fel, melyek, nem törődve határokkal, fajokkal, elárasztanának nemcsak bennünket és „garanciá”-inkat, hanem intézményeinket és társadalmunk fennálló rendjét is.

Miféle mesterkedéssel sikerült ezt a politikát a tizenhárom pont helyébe csempészni és mi az oka annak, hogy az Elnök elfogadta? Nehéz a felelet erre a kérdésre, mert jellemli a létkáni okokról, a környezet befolyásáról van szó és ezeket nehéz felismerni, még nehezebb leírni. De, ha az egyes ember eszélekedete számít valamin, az Elnök letörése mindenestre egyike a történelem legelhatározóbb erkölcsi tényeinek; és feltétlenül meg kell kísérelnem a magyarázatot. Milyen szép reményekkel szállt a világ szíve az Elnök felé, mikor a George Washington gőzös idehozta hozzánk! Milyen nagyra láttuk azt az embert, aki a győzelem ez első napjaiban ájtott hozzánk Európába!

1918 novemberében Foch seregei és Wilson szavai hirtelen kiszabadítottak bennünket a veszedelemből, amely elnyeléssel fenyegette mindazt, ami nekünk értékes volt. A feltételek várakozáson felül kedvezőknek látszottak. A győzelem oly teljes volt, hogy a félelem egészen feleslegesnek látszott. Az ellenség letette a fegyvert, bizva a békeszerződésben, melynek feltételei, úgy látszott, az igazságon és a nagylelkűségen fognak alapulni, mi pedig a legjobb reményekkel tekintettünk a megszakadt életfolyam helyreállítására. Az Elnök eljött, hogy beváltsa ezeket a reményeket és hogy nagy művére ő maga fűsse rá a pecsétet.

(Folytatjuk.)

Halálozás. Özv. Engel Sámuelné szül. Schenk Amália 83 éves korában tegnap hajnalban meghalt. Az elhunyt uriaszony Beeskerek társadalmának egyik legszimpatikusabb és közszeretben álló tagja volt. Magas kora dacára bámulatos testi és lelki erővel rendelkezett. A legutolsó napokig személyesen intézte a tulajdonát képező Engel-fatelep összes ügyeit. A kora reggeli óráktól késő estig fáradságot nem ismerve dolgozott olyan területen, amely egy erős, javakorbéli férfi teljes munkaerejét is igénybe vette volna. Nem az anyagiakért, hanem mert a munkaszeretete életfeltétele volt neki. Özv. Engel Sámuelné elhunytával ismét megfogyott azok száma, akik egy harmonikus, szép, munkában eltöltött élet példáját mutatták nekünk fiataloknak, követés gyáránt. Az egész város osztatlan részvétel fogadta ezt a gyászhirot. Ha álát fia, Engel Sándor és leánya Weisz Fülöpné szül. Engel Antónia gyászolják. Temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz.

A halálesetről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Fajdalomtól szívvel tudatjuk, hogy forrón szeretett drága jó anyánk, illetőleg anyósunk, nagyanyánk, dédanyánk és testvérünk özv. Engel Sámuelné, szül. Schenk Amália, az Engel Sámuel-cég társtulajdonosa életének 83. évében, f. hó 13-án reggeli 1 órakor hosszú szenvedés után jobblétre szenderült. Drága halottunkat vasárnap, f. hó 15-én, d. e. 10 órakor helyezték a gyászházba, Szaralyijina (Eötvös) u. 8. szám, a családi sírboltba örök nyugalomra. Áldott legyen emléke! Ádás és béke hamvai felett! Veliki Beeskerek, 1920 augusztus 13-án. Weisz Fülöpné szül. Engel Antónia, Engel Sándor, gyermekei. Weisz Fülöp, veje. Özv. Heim Károlyné szül. Schenk Karolin, nővére. Dr. Weisz Emil, dr. Walkó Rezső, Walkó Frigyes, dr. Proszwimmer Gézané szül. Weisz Margit, Gergely Istvánné szül. Weisz Adolfin, dr. Proszwimmer Géza, Gergely István, unokái. Gergely István Károly, dédunokája.

Főgondnokválasztás a református egyházban. A Szilágyi Lajos ref. főgondnok el távozásával megüresedett főgondnoki állásra a hívek egyhangu bizalma Sebestyén Károlyt választotta meg, akinek ünnepélyes beiktatása a vasárnap délelőtti istentisztelet végeztével fog megtörténni.

A vagonok megszámlálása Középeurópa-ban. A legfőbb tanács bizottságot küldött ki a vasuti kocsiknak Németországban, Ausztriában, a Nemzeti államokban és Oláhországban való megszámlálására. Ennek a célja az, hogy arról a vasuti parkról tiszta képet nyerjen a legfőbb tanács, amely a háboru következtében szétszóródott, hogy annak arányos elosztását végrehajthassák. Ha a végleges adatok egybegyűjtetnek, akkor a követe konferenciája Párisban határozni fog a vasuti kocsik elosztásáról.

Postabélyegek. Az új, az egész királyságra érvényes egyöntetű bélyegek kidolgozása ugyanahogy véget ért és november 1-én forgalomba is bocsájtják az új bélyegeket, amikor kivonják a forgalomból a most használt bélyegeket. Minthogy a monopóliumok igazgatósága néhány sikertelen próbálkozás után meggyőződött arról, hogy a postabélyeget nem képes a maga még hiányosan felszerelt műhelyében elkészíteni, ezek kidolgozását egy amerikai cégre bízta, amely az egész mennyiséget néhány héten belül elkészíti. Az 1 dinárig terjedő értékeken a trónörökös arcképe lesz, az ezen felüli értékeken pedig a királyé. A f. év decemberéig befejezik a többi bélyegző és nyomtatványminták elkészítését úgy, hogy akkor kivonhatják a használatból a jeleleg használatos, többnyire magyar bélyegzőket.

Színörület a férfidivatban. A világháboru befejezése óta Angliában, a férfidivat szülőföldjén azon fáradoznak a divathősök, hogy az eddig annyira elhanyagolt férfidivatot a női öltözködésben hasonló fényre emeljék. Ebben a törekvésben az a legszembetűnőbb, hogy az eddig oly egyhangú és unalmas férfidivatot mindenáron színesebbé tegyék. Zöld kabáttal és kék nadrággal próbálkoztak eddig az angol férfidivat diktátorai, de nem nagy sikerrel. De ezzel szemben az egyéb ruhadarabokon a legőrültebb színorgiák vannak a férfidivatban. A londoni Agrikultur Hallban rendezett legutóbbi férfidivatkiállítás legalább ezt bizo-

nyitja. Olyan férfi hálóköntösöket látni itt, amelyeknek vakító színei a legpompásabb naplementével is vetélkednek, vagy a legvadabb keleti ruházatkodást is megszegyenítik. Ezeket a selyem- és foulardruhákön ekzotikus ornamentikát is látunk: kék és sárga oroszlanok, amint kéklő felhőkön ugálnak, vagy pompázó krisantémumok kék hátteren, biborvörös virágok ritka stilizálásban. Az ingeket tarka sávok és foltok díszítik, a sapkákon rikitó zöld vagy sárga díszítés pompázik. Epily esődálatsok azok a színorgiák, amelyek a nyakkendőkön tobzódhatnak. Olyant látni ezek közt gyakran, amik azt az érzést keltik az emberben, hogy egy darab sárga selyemre pár üveg lila tinta ömlött ki, más nyakkendőkön megint japánstílusban tartott madarak és virágok diszelegnek.

Tőzsde. Beograd, augusztus 13. Érték dinárban. Valuták: Francia frank 172, Font sterling 82, Dollár 22-10, Lira 119, Lei 48-50, Cseh korona 41, Osztrák korona 11, Márka 49-50. Devizák: Páris 172, Zürich 394, Milano 117, Prága 41, Wien 10-10, Berlin 49-50.

Naponta friss Rohonczy- és kantalu-dinnye kapható Petrogradszka (Melencei)-utca 8. szám alatt.

SZINHÁZ, MOZI.

***

A művészi mozi.

Nekünk beeskerekieknek, akik kulturintézmények dolgában meglehetősen szegényen vagyunk hazuról eleresztve, ilyenkor, nyár vége felé, amikor már az őszi szezon dolgairól beszélünk, mindig nagyon szomorut mutat az élet. Színházunk nincs. Új könyvek nincsenek és ha vannak, oly aránytalanul drágák, hogy nem lehet őket megvenni. A társas élet, hála a vidéki városok rendes bajának; az egymást rágásnak, szintén értéktelennek mondható. Nincs semmi, ami az embert emlékeztetné arra, hogy az életnek a sok piszkosságon kívül értékei is vannak. Az egyedüli szórakozóhelyünk, ami még összeköt a nagyvilággal a — mozi. Ha elgondoljuk, nem is olyan régen, milyen óriási viták voltak azon, hogy a mozi kultúrtényező-e vagy sem. Emlékszem rá, hogy egyes állami színházak kifejezetten megtiltották színészeiknek, hogy a mozi-felvető gép elé álljanak. A moziiban való játszást még a színészek is magukra nézve bizonyos fokig lealáznak tartották. Mikor azonban a mozitechnika óriási lépésekkel haladt előre és a berregő masinák minden valamire való faluban megtalálták a maguk közönségét, egy csapásra megváltozott a helyzet. A színészek egyszerűen megértették a film óriási jelentőségét. Azt, hogy a film közönségének színésze a lehetőségeket teljesen kiaknázhathatja. Számára nincsen technikai lehetetlenség, a nyelvi tudás, a színpad primitívsege nem állít eléje határfalat. A végtelen variációk birodalma áll előtte nyitva és egyformán szólhat a világ minden nyelvén, ha átérti a színész a film alkalmazkodó képességét.

Ma a film az egyedüli kapcsolat, amely bennünket a kulturvilággal szorosban összeköti. Épen azért kissé jobban kellene foglalkozni azzal a programmal, amelyet a filmszínházak egy-egy szezonban bemutatnak. Mert bizony sok értéktelen. Poldort, meg Wild West slágert kell a közönségnek lenyelnie, amíg egy-egy irodalmilag is értékes művészi filmet mutatnak be neki. Egészen örvendetes, hogy a Városi Mozi az őszi szezonban irodalmi értékű darabok egész tömegének bemutatását vette programjába. Én, aki szívvel-lélekkel mozi-barát vagyok, csak a legnagyobb örömmel tudok rá gondolni, hogy olyan értékű darabokat fognak bemutatni, amelyek lelki gyönyörűséget fognak szerezni az embernek. Mődomban volt a Városi Mozi programját látni és a sok bemutatásra kerülő új-

donság közül különösen megkapta a figyelmet az Otto Rippert rendezésében megjelent hétfejezetes filmtragédia: Sodoma. A film eredetileg Németországban jelent meg először. „Die Pesth in Florenz” címen. Az olasz renaissance káprázatosán lüktető élete, az újjászülető művészet és egy halál-ig tartó őrjöngő szerelem története adják röviden a film meséjét. A renaissance Florenze támad új életre a filmen. A sötét és mély olasz ég, a bübajos tavasz minden pompája, majd a vezeklés, a középkori vak asketizmus mindenről való lemondása váltják föl egymást a briliáns filmen, amely a modern technika minden rafinementjével a középkor primitív életét mutatja be. A darab főszereplői Theodor Becker és a németek híres új starja, Marga Kierska.

Egy másik híres filmdarab, amelyet ugyancsak a szezon elején fog a Városi Mozi bemutatni, „A szerelem szigete” 5 felvonásos filmjáték, a főszerepben a csoda szép Carola Toellel. A darab egy kis állam uralkodójának szerelmi tragédiája, akit feleségével csak az államérdekek fűznek össze. Semmiféle érzelem nincsen közöttük, ami életüket melegebbé tenné. Az uralkodó fiatal ember és így történik, hogy egy grófnő estélyén beleszeret egy leányba, aki viszonzza a szerelmét és ketten a világ elöl elrejtőznek a szerelem szigetén. Körülöttük az országban forradalom dúl, a trón recseg, a katonaság lázong és ők — önfeledten élnek egy boldog szerelmes életet a szerelem szigetén. Az idilli darabnak, melyet az elhagyott királynő drámai féltékenységére tesz idegfejesítővé, gyönyörű jelenetei és mesés tájfelvételei vannak.

Híres darab a világhírűvé vált Corvin filmgyárnak új slágere is, a Yamata, egy rabszolga története 3 felvonásban. A darabot Vajda László írta és Korda Sándor rendezte. Főszereplői: Rajnai Gábor, aki Yamata szerepében egy halhatatlan művésziénen tökéletes játékot mutat be. Lóth Ila a könnyelmű Ninon szerepében ropantul érdekesítő cselekmény központjában áll. Fenyvessy Emil Fordville marki szerepében mutat kiváló játékot. Yamata egy szegény nubi rabszolga, akit Fordville marki ment ki a rabszolgakereskedők karmaiból és akinek Európába kerülve, a mi kulturánk megmérgezi naiv lelkét öntudatlan boldogságát. Összekeverül Ninonnal és ez a kacér kis teremtes szívtelen játékot kezd szegény Yamatával. Ninon beleszeret Fordville márkiba, szeretője is lesz, de később megunja a márkot és megcsalja. A márk, aki Ninont nagyon szereti, emiatt öngyilkos lesz. Yamata, aki gazdáját bálványozza, megőrül és megfojtja Ninont. A darabot a Corvin-gyár gyönyörű kiállításban hozza színre. A diszleteket Márkus László, a kiváló művész tervezte.

A Városi Mozinak ezek a szezon-nyitó újdonságai. És, hogy ne csak a szemnek legyen meg a művészi gyönyörűsége, hanem a fülnek is, szeptember 1-től a Városi Mozi szerződtette a Beeskereki Filharmonia zenekarából alakult Salon-zenekart is, hogy ezáltal is dokumentálja azt a művészi irányt, melyet a szezon megnyitásával a Mozi maga elé tűzött.

Falburkolatok

zománcozott táblácskák
 (fehér és színes)
 agyagkályhák, takaréktűzbe-
 lyek (Hardmuth), kövezések ke-
 ramit- és klinker-lemezekkel,

valamint minden egyéb agyagáru legjobb forrása, új építéseket és javításokat eszközöl

„Keramija“ J. PENIĆ, Zagreb.
 Preradovičeva ulica 9. Telefon 12-41
 Felvilágosítások díjtalanul.

A tyukpör.

Egy válópör titka. — A férjnek tilos tyukot fogni. — Tyukok az ágyban. — Az ártatlan férj.

— Nyilttéri közlemény. —

Tekintetes szerkesztőség! Alulírott, Krepecz Ádám, áll. szemérfékhitelesítő főellenőr tisztelettel kérem a tek. szerkesztőséget, hogy alábbi soraimnak, mellyel becsületesem óhajtom — amennyire lehet — reparálni, becses lapjában helyet adni sziveskedjék.

Ugyanis már a félváros tudja, hogy feleségem, Krepecz Ádámné, született Sehtockfusz Karolin, folyó évi augusztus hó 8-án este, Gyöngytyuk-utcai lakásunkból, teljes erejéből kirugott, utánam dobva összes átkait és az összes, javítás előtt álló nadrágjaimat. Hogy a sok felgyülemlett szöbeszédnek és pletykának, mely már kirágtatta a becsületesem, végre eltömjem az utját, egész egyszerűen a következőket jelentem ki: Először is nem igaz, hogy én iszákos vagyok. Másodszor, nem igaz, hogy én a fentnevezett napon este a nálunk albérlésben lakó két gépiró-kisasszony szobájába abból a célből mentem volna be, hogy ott akár az egyikkel, akár a másikkal belső viszonyt kössék; már csak azért sem, mert a nevezett két leány közül csak az egyik volt bent a szobában és az is éppen már az ágyban feküdt. Én mindössze csak a feleségem parancsának engedelmeskedtem, aki rámkialtott, hogy: Ádi, fogd meg a két tyukot, mert megint átröpülnek a szomszédba! Én a konyha felé tereltem a két tyukot, de a kiadó szoba ajtaja nyitva lévén, oda futottak be a tyukok. Természetesen ide is bementem utánuk. Odabenn a két tyuk röpködni kezdett és fölrepült az egyik gépirókisasszony ágyára. A félhomályban nem vettem észre, hogy az ágyban már fekszik valaki, mert mikor a tyukokat végre sikerült megfognom, véletlenül, megfogtam az ágyban fekvő kisasszony lábait. Erre ő felijedt álmából. Én is megijedtem és bocsánatot kértem az alkalmatlankodásért. A kisasszony rögtön megbocsátott és én a két tyukot a lábainál fogva vittem ki, hogy az ölbe tegyem őket. Így tehát tagadom, hogy az éppen akkor hozzánk látogatóba jött barátomnak, Rüesköcs Samunak, arra a kérdésére, hogy mit csinállok, azt feleltem volna, jelentőségteljes kacsin-tás közben, hogy megfogtam a tyuknak a lábát az ágyban. Hogy ezt nevezett barátom miért mondta el így a feleségemnek, azt is nagyon jól tudom. Mert éppen ő az, aki szintén nagyon

szerette volna a tyuknak nemcsak a lábát) — de a nyakát is megfogni.

Ezek után azt hiszem, teljesen fölösleges magamat tisztázni feleségem és kidobásom után feleségemmel együtt lakó jóbarátom vádjai alól, annál is inkább, mert a feleségem által meggyanusított kisasszony, Lencse Zsófia a sajnálatos eset után hozzám költözött a Tehén-utca 3. sz. alá, ahol is egész nyugodtan várjuk a feleségem által megindított válópör kimenetelét. Tisztelettel: Krepecz Ádám. s. s.

Nyilttér.

***

SCHROTTMÁN SÁNDOR, elektrotechnikus
 Vel. Kikinda, eljegyezte Müller Miklós
 földbirtokos ELLA leányát Billédrol

Ezennel értesitem a nagyjérdemű közönséget, hogy fiam, Fa Egyed részéről elkövetett adósságokat nem ismerem el, valamint érte semmiféle felelősséget nem vállalok.

Tisztelettel

Fa Mihály mészáros, Vel. Kikinda.

Szobabutor eladó

Egy

1528

Krunszka (Korona) u. 26. szám.

KERESÉK

egy kocsist Beogradba 2000 kor. havi fizetés mellett, lakás, fűtés és világítás. Ha a felesége mindenesnek megfelel, annak külön 500 korona havi fizetés. 1529

Piking ügynök.

A né közönség figyelmébe ajánlom a legfinomabb belacrkvai (fehértemplomi) hegyi fajboromat, 9 K literje, továbbá 1917—18. évi fehér-, vörös- és Schiller-borokat, borpárlatot (cognac), gyöngytörkölyt, gyengébb törkölyt és pálinkát a legolcsóbb napiáron. — 1521 — Tisztelettel:

Sólyom György, borkereskedő.

A jámi kastély lebontásából származó különféle

épületanyagok

és pedig: téglá, cserép, épületfa, tetőszerkezet és menyezethez alkalmas gerendák, padlásburkoló téglá, vasgerendák, ablakok (Esslingen-redőnyökkel) ajtók, üzletajtókhoz alkalmas vasredőnyök, tölgyfaparkett, deszkák és 50—80 mm. nagyságu szegek, megtekinthetők és átvehetők a

Bánsági Malomipar R.-t. telepén
 Versecen, a pályaudvar mellett.

Nagybani eladása eredeti angol
**ŐSZI ÉS TÉLI
TEXTILÁRUNAK:**

Férfiszövelek	méterje kb.	200 — K-tól	700 — K-ig
Női szövetek	" "	50 — "	500 — "
Trikotneműek:			
ingek	tucatja	790 —	3500 —
nadrágok	" "	1200 —	3400 —
Női harisnyák	" "	390 —	1000 —
Férfi-zoknik	" "	440 —	1000 —
Továbbá:			
Zsebkendők	" "	26 —	180 —
Molinók	méterje	20 —	40 —
Vásznak	" "	25 —	35 —
Nyári piquet	" "	40 — K	
Kanavász (Webercajg)	" "	20 —	
Tennis-barkett	" "	30 —	
Angol Twill	" "	30 —	
Zefírek	" "	35 —	
Selyemszallagok	" "		
French	" "		

1525
THE LEVANT COMPANY (Jugoslavia)
D. D. ZAGREB, Dalmatinska ulica 10.
Postafiók 29. Telefon 6—52. Sürgőnycim: APOZANTINE.

Deszka,

léc (Staffel), faragott épületfa, valamint szálfá (gömbfa) minden méretben, továbbá faszén és elsőrendű cserhélj vagontételekben, nagyban és kicsinyben kapható.

Kevevárai Bank Rt. faosztálya
KOVIN. 1454

Géptechnikai iroda és nagykereskedés 1413

Franjo Kiselják

Irodák: ZAGREB, Preradovičeva ul. 9.
Telefon 18. Fiók és gyár: KARLOVAC, Riječka ul. 21. Telefon 84.

Ipari és gazdasági gépek, elsőrendű szerszámok, benzínmotorok, lokomobilok, injektorok, gépenő szivattyúk, lubrikátorok, manométerek minden célra, vízi-, gőz- és gázcsövek alkatrészekkel együtt, decimális mérlegek, mindennemű szivattyúk, gummi- és kenderesövek, különféle fémek, acél, különböző olajok, benzín, hajtószíjak minden üzemre, valamint az összes műszaki szükségletek nagy raktára.

Raktár: Zagreb, Illica 47. — Iroda: Zagreb, Preradovičeva ul. 9.

Антро колонијална радња
Нафтали М. Леви
БЕОГРАД, Краља Петра у. 44.
Препоручује сву колонијалну робу по нај-
најнижим ценама. — Телефон 535.

Engro üzletben állandóan nagy készletet tartok fűszerekben és gyarmatárakban, melyek eladását a legolcsóbb árban ajánlom.
NAFTALI M. LEVI, BEOGRAD
fűszer- és gyarmatáru kereskedése
1256 Kralja Petra ulica 44. — Telefon 535.

Ezennel tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a 1508

Kaszinó éttermében,
illetve kertjében naponta délelőtt és este elsőrendű zene lesz. Előfizetőket elfogadunk olesó áron. — A közönség szives pártfogását kéri az Igazgatóság.

A Milicsina (Bakics) u. 18. sz. a.
ELADÓ 1514

két szobaberendezés, egy konyhaberendezés s z ép jég szekrénnel, mosófel-szerelés, tükrök, 1 kerék-pár, 3 darab 56 literes boroshordó, 6 db 1 éves szép, vérszentes sertés.
Megtekinthető a délelőtti órákban.

A Nagybecskereki Tengerifeidolgozó és Olajgyár R.-T. összes 1516

szőlőtermését
egyben értékesíteni kívánja.

Érdeklődők forduljanak a gyár vezetéséhez.

Nagy jugoszláv magasmalom keres egy
ügyes almolnárt

azonnali belépésre. Bizonyítványmásolattal és ajánlólevelekkel, esetleg fényképpel is felszerelt ajánlatok „Tüchtig“ jellege alatt e lap kiadóhivatalába küldendők. 1511

Nagyobb mennyiségű

PRIMA TŰZIFA

érkezett.

Tekintettel a teheráru tarifának 100%-al való felemelésére, értesitem a t. fogyasztóközönséget, hogy a tűzifát a régi árban csak folyó évi augusztus hó 15-ikéig van módomban szállítani.

Kurländer Imre.

Telefonszám 35.

Telefonszám 35.

Házeladás

Uzdinon (Ujzorán) a főteren 364. sz. a. levő üzlet- vagy vendéglőhelyiségnek alkalmas sarokház melléképülettel és 914 □-önyi beltelekkel szabadkézből eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál **Ilia Spariosu.**

Munkások!

A cukorgyár szeptember elején kezd el dolgozni.

A munkások beiratása e hó 19. és 22-én kezdődik 8—11 óráig délelőtt.

Cukorgyár R.-T. Veliki Becskerek.

Az 'Ambrózia'

Cukorka-, Keksz- és Konzervárugyár R.-T. Veliki Becskereken üzemét felvette

Gyárt:

1. Különféle dobozos árut és pedig superior-assortírt, fourée-selyem és mézcukorkát, töltött malátát, harlekin-rudacsakát, erópasztillát stb. 2. Kartonos árut és pedig savanyu-, tej- és kávékaramellákat, dragée, fondant és finomabb desszertáru. 3. Süteményárukat és pedig Hilda, Mézesszelet, Robinsonkenyér, Consumsüteményeket stb. Ajánlja teljesen száraz és tartós gyártmányait a legolcsóbb napiárakon.

1491

Kávéházban, vendéglőben kérjük a

„TORONTÁL“-t

Hirdetmény.

Alulírott községi előljáróság folyó hó 22-én d. e. 9 órakor 3—6 évre bérbe adja a község tulajdonát képező korezmát, kávéházat és depót.

Közelebbi adatokat mindennap a község jegyzője ad.

Szrpszki Itebej, 1920 augusztus 6.

1513

A község előljárósága.

Magas honorárium

ellenében ki volna hajlandó szeptember 1-re 2 vagy 3 szobás

1522

butorozott lakást

fiatal, gyermektelen házaspárnak szerezni vagy átengedni.

Értesítés „Ar mel-lékes” jeligére a kiadóba kérik.

Árverési hirdetmény.

Alulírott község előljárósága folyó évi augusztus hó 22-én d. e. 9 órakor a község tulajdonát képező nagyvendéglő tatarozási (asztalos és kőműves) munkálatait a község házában tartandó nyilvános árverés alapján fogja kiadni. Az anyagot a község beszerzte. Kikiáltási ár 71.409 korona. 10% bánatpénz címén előre lefizetendő. Feltételek a község jegyzőjénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Szerbittebén, 1920 augusztus 9-én.

1512

A község előljárósága.

Cipész-szabász,

aki e szakmában teljesen képzett, azonnal felvétetik **Apfel Ignác** céznél, Stari Becsej.

Kovács-szén

prima minőségű, kapható vagontételekben.

Gergurov Dániel és Fia, Zombor.

Telefon 93.

1519

Vadonutuj koncert-zongora eladó.

1523

Veresmartiova (Uri)-utca 14

Rüht és viszketeg

4 nap alatt biztosan gyógyít a katonaságnál kitűnően bevált

SVRABULIN

Kapható csak a **NIKOLICS**-gyógyszertárban Veliki Becskerek, Zsitni trg (Gabona-tér).

Elsőrendű száraz

TŰZIFA

só, faszén, cement,
deszka, lécz, épületfa,
és kétszer mosott kovácsszén

kapható a

Szerb szövetkezeti bank r.-t. fiókjánál
Veliki Becskerek.

844

Telefonszám 47.